

Квартальне опитування готелів

№3
Червень 2013

Коротко про основні результати:

- Індекс попиту відчутно зріс та набув додатнього значення: 0,05. В наступному кварталі очікується подальше підвищення попиту.
- Індекс прибутковості також зріс, проте залишився від'ємним (-0,01). Для нього також очікується підвищення.
- Рівень зайнятості у I-му кварталі порівняно до IV-го підвищився та становив 0,08.
- Рівень цін за ніч у I-му кварталі зріс на фоні збільшення попиту.
- Обсяг продажів у I-му кварталі зріс, у липні готелі очікують на його збільшення та підвищення відповідного індексу до додатнього значення.
- Для II-го кварталу 2013-го року готелі очікують на вищі показники, ніж для відповідного кварталу 2012-го року.
- У I-му кварталі готелі оцінили наявні площі як достатні, а заповнюваність номерів зросла.
- За результатами опитування діловий клімат у готельній сфері України значно покращився порівняно із минулим кварталом, індекс ділового середовища досягнув 0,16. У майбутньому готелі очікують подальшого покращення.
- Аналогічна ситуація склалася із фінансово-економічною ситуацією готелів у I-му кварталі: поточний індекс є досить високим (0,23), у майбутньому очікується його подальше підвищення.
- Регуляторний клімат опинився на п'ятій позиції у рейтингу перешкод зростанню бізнесу, частка готелів, що вважають цю перешкоду суттєвою, значно зменшилась.
- Передові позиції у рейтингу перешкод, як і минулого кварталу, займає високий конкурентний тиск та низький попит.

Панель із 68 готелів використовується для моніторингу оцінок та очікувань їх керівників щодо змін ділового середовища загалом та показників роботи готелів.

У цьому номері представлені результати опитування за квітень-травень 2013-го року

Показник: Q1' 2013 до Q4' 2012

Очікування: Q2' 2013 до Q1' 2013

Діловий клімат: оцінка за квітень/травень 2013, очікування на 6 місяців

Автори:

Оксана Кузяків

Інна Ченаш

Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультаций

вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ

Тел. (+38044) 278-63-42/60

Факс (+38044) 278-63-36

E-mail: institute@ier.kiev.ua

<http://www.ier.com.ua>

ОЦІНКИ ТА ОЧІКУВАННЯ

Порівняння із IV-м кварталом 2012-го року та очікування на II-й квартал 2013-го року

Попит. У I-му кварталі 2013р. готелі України відмітили, що попит на їх послуги істотно зріс порівняно до минулого кварталу. *Індекс попиту* за I-й квартал набув позитивного значення: 0,05 (порівняно із -0,41 для лютого). У процентному співвідношенні 20,6% респондентів відповіли, що попит на їх послуги збільшився, 63,2% відповіли, що він не змінився, і всього 16,2% (порівняно до 46,6% минулого кварталу) відповіли, що попит зменшився. У наступному кварталі готелі очікують подальшого прискорення темпів росту попиту. *Індекс майбутнього попиту* становить 0,81.

Зайнятість. За даними опитування рівень зайнятості у готельній сфері України також зріс у квітні порівняно до лютого. *Індекс поточної зайнятості* складає 0,08 (порівняно із -0,24), тобто 10,3% опитаних відзначили підвищення рівня зайнятості у I-му кварталі, у той час як лише 2,9% повідомляють про зменшення, а більша частина опитаних (86,8%) не помітили змін у рівні зайнятості. У II-му кварталі 2013-го року готелі очікують на подальше підвищення рівня зайнятості, значення відповідного індексу становить 0,37.

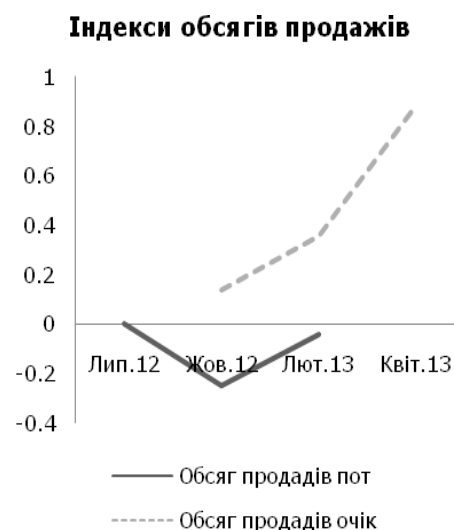
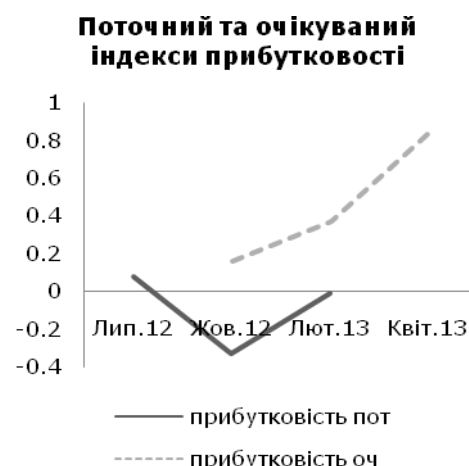
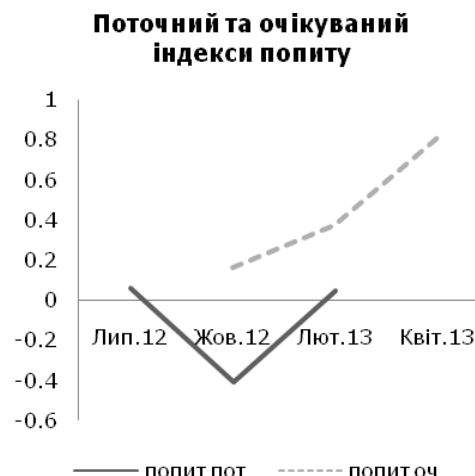
Прибутковість. Щодо *індексу прибутковості*, для нього у I-му кварталі спостерігалась така ж тенденція, як і для попиту та зайнятості, тобто зростання, проте значення відповідного індексу все одно залишається від'ємним. *Індекс прибутковості* становить -0,01, що вище за відповідне значення для минулого кварталу (-0,33). При цьому 23,5% респондентів відповіли, що прибутковість їх готелів зменшилась, а 19,1% - що вона зросла. У наступному кварталі готелі сподіваються значно покращити свої фінансові результати. *Індекс очікуваної прибутковості* складає 0,84.

Закупівельні ціни. Більшість респондентів помітили незначне сповільнення темпів росту закупівельних цін у I-му кварталі порівняно до IV-го. *Індекс закупівельних цін* становить 0,29. У I-му кварталі більшість респондентів (69,1%) вважають, що рівень закупівельних цін не змінився, натомість 30,9% вважають, що він зріс. Щодо очікувань, то *індекс очікуваних закупівельних цін* становить 0,59, тобто готелі очікують зростання рівня закупівельних цін у наступному кварталі.

Ціна за ніч. Середня ціна за ніч на фоні збільшення попиту також зросла у I-му кварталі. 11,8% опитаних готелів повідомляють про підвищення ціни за ніч, проте більша частка респондентів зазначає, що ціна не змінилась (88,2%). Таким чином, *індекс цін за ніч* становить 0,11, що є значно вищим за значення минулого кварталу. У наступному кварталі за оцінками менеджерів *індекс очікуваних цін за ніч* продовжить збільшуватись до 0,31, тобто готелі сподіваються і надалі підвищувати ціну за ніч у наступному кварталі.

Заповнюваність номерів. У I-му кварталі заповнюваність номерів для готелів України зросла, проте відповідний індекс все одно залишається від'ємним. *Індекс заповнюваності номерів* за квітень складає -0,05 (у минулому кварталі - -0,44). Проте у наступні три місяці респонденти очікують стрімкого прискорення темпів росту заповнюваності. *Індекс очікуваної заповнюваності номерів* складає 0,85.

Обсяг продажів. Щодо обсягу продажів, то респонденти повідомляють про прискорення темпів його росту на фоні зростання попиту. Так, *індекс обсягу продажів* складає -0,04 порівняно із -0,25 у лютому. У процентному відношенні 23,5% готелів повідомили про зростання обсягів, натомість 30,9% помітили про зменшення, а 45,6% не помітили змін взагалі.

Індекс очікуваного обсягу продажів становить 0,88, тобто готелі сподіваються на значне збільшення темпів росту обсягів у II-му кварталі 2013-го року.

Очікування для II-го кварталу 2013-го року порівняно до II-го кварталу 2012-го року

Усі очікувані індекси для II-го кварталу 2013-го року мають додатне значення. Це говорить про оптимістичні очікування готелів на майбутнє.

Торговельні обороти. Індекс майбутніх торговельних оборотів у II-му кварталі 2013-го року, як очікують керівники готелів, суттєво зросте та становитиме 0,72. Це означає, що 72,1% респондентів очікують збільшення торговельних оборотів порівняно із II-м кварталом 2012-го року.

Кількість ночівель. Загальний індекс очікуваної кількості ночівель говорить про те, що готелі передбачають, що у II-му кварталі клієнти зупинятимуться на значно довший строк, ніж у відповідному кварталі 2012-го року. Значення загального індексу складає 0,68 (порівняно із -0,11), а окремо для українців воно становить 0,65, для іноземців – 0,40. Тобто очікується, що і українці, і іноземці у II-му кварталі 2013-го року зупинятимуться на довший термін, при цьому українці затримуватимуться довше, ніж іноземці.

Ціна за ніч. Ціна за ніч, як і два попередні показники, також зросте за очікуваннями респондентів у II-му кварталі 2013-го року у порівнянні до відповідного кварталу 2012-го року. Індекс очікуваних цін за ніч складає 0,43.

Обсяг реалізації. Порівняно із II-м кварталом 2012-го року обсяг реалізації (у дол. США) зросте, як очікують респонденти. Індекс очікуваного обсягу реалізації становить 0,30. Так вважають 39,7% респондентів.

Більшість опитаних керівників готелів не змогли або відмовились дати відповідь на питання «на скільки відсотків збільшаться або зменшаться обсяги реалізації». Проте серед тих, хто відповів, що обсяги реалізації збільшаться (а їх 27 із 68), найчастіше зустрічається відповідь, що збільшення відбудеться на 5%, рідше – на 10% або 3%. Максимальна відповідь становить 12%. Серед тих, хто дав негативну відповідь (їх 11) найчастіше зустрічається відповідь, що зменшення відбудеться на 80%, трохи рідше – на 10%, 85% та 90%. Отже, хоч і кількість респондентів, що повідомляють про зниження, є меншою, проте середній відсоток цього зниження є значно більшим, ніж середній відсоток підвищення.

Рівень бронювань. Більшість респондентів зазначає, що рівень бронювань на II-й квартал 2013-го року буде досить високим. Індекс очікуваних бронювань становить 0,25, тобто 32,4% респондентів сподіваються на підвищення, 19,1% очікують зниження, 42,6% вважають, що змін не відбудеться.

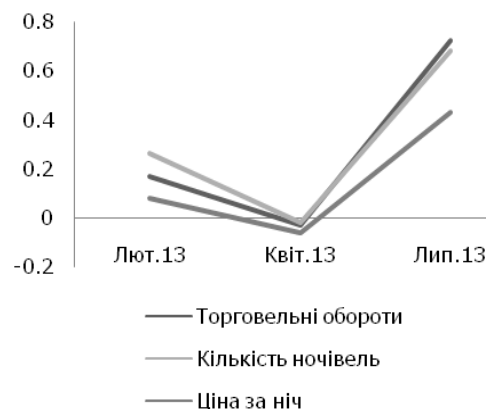
Показники за I-й квартал 2013-го року

Кількість працівників, що задіяні в усіх операціях підприємства. За даними опитування більшість респондентів оцінює рівень зайнятості у своєму готелі як достатній, а індекс зайнятості значно зріс та набув позитивного значення (0,17). Більша частина опитаних (88,2%) вважає рівень зайнятості достатнім, а 11,8% - зависоким.

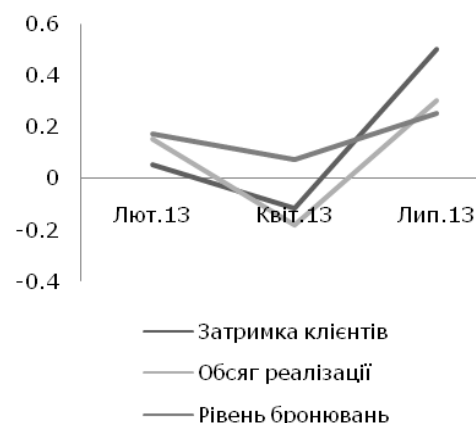
Наявні площі, приміщення. Так само респонденти оцінюють наявність площ, тобто задовільно, а саме 13,2% відповіли, що площ забагато, 85,3% - що їх достатньо та 1,5% - що їх замало. Індекс наявних площ складає 0,12.

Заповнюваність номерів. Щодо цього показника, то його індекс все ще залишається від'ємним, проте він став вищим, ніж у минулому кварталі. Значення індексу сягнуло -0,17 порівняно із -0,55 у минулому кварталі, тобто 29,4% респондентів вважають,

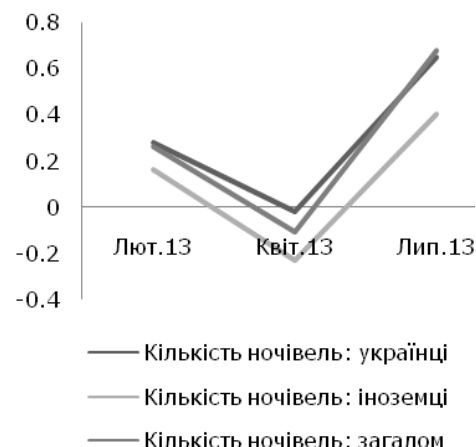
Очікувані індекси торговельних оборотів, кількості ночівель та ціни за ніч

Очікувані індекси затримки клієнтів, обсягу реалізації та рівня бронювань

Очікувані індекси затримки клієнтів різного походження

що заповнюваність недостатня, у той час, як всього 7,4% вважають її зовсім великою, а 63,2% - достатньою.

Такі ж самі результати простежуються і щодо рівня заповнюваності у відсотках. Частіше за все (частота – 22,1%) респонденти відповідали, що у I-му кварталі номери їх готелів були заповнені на 70%, трохи рідше (16,2%) – на 80%. Також респонденти часто відзначали заповнюваність як 60% від усієї кількості номерів (частота – 13,2%). Проте ні один респондент не зазначив, що у I-му кварталі усі номери у його готелі були заповнені.

ЗАГАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ УМОВИ ДІЯЛЬНОСТІ

Діловий клімат

За результатами опитування 20,6% готелів оцінює діловий клімат за I-й квартал як сприятливий. 2,9% впевнені, що він погіршився, а 51,5% - що він не змінився. Ці результати є значно вищими, ніж у минулому кварталі, у лютому лише 2,9% респондентів повідомляли про покращення ділового середовища. Таким чином, *індекс ділового середовища* у готельній сфері становить 0,16, що набагато вище, ніж у минулому кварталі (-0,18). У липні ж готелі очікують подальшого покращення ситуації та зростання якості бізнес-клімату. *Індекс очікуваного ділового середовища* складає 0,75, адже 55,9% порівняно до 2,9% очікують на покращення.

Фінансово-економічна ситуація на підприємстві

Відповідно до результатів дослідження *індекс внутрішнього фінансово-економічного середовища* становить 0,23, а отже, ситуація для більшості опитаних готелів значно покращилась із минулого кварталу (-0,05). Більша частина респондентів оцінює фінансово-економічну ситуацію у себе на підприємстві як задовільну (64,7%) або хорошу (20,6%) і лише 4,4% вважають її поганою.

Щодо очікувань на майбутнє, то вони є дуже оптимістичними, адже готелі сподіваються на подальше покращення не тільки ділового клімату, але і фінансово-економічної ситуації на їх підприємстві з наступного кварталу. *Індекс очікуваного внутрішнього фінансово-економічного середовища* становить 0,84.

Регуляторний клімат

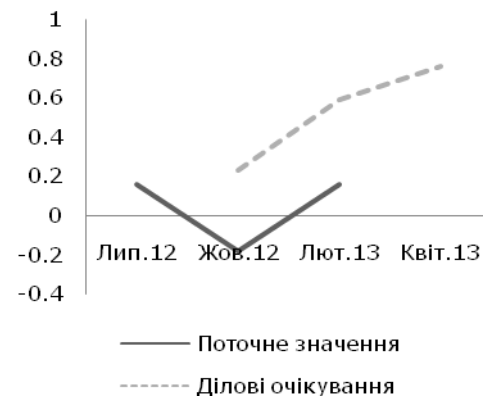
Серед усіх опитаних готелів 30,9% відповіли, що регуляторний клімат у готельній сфері має поганий вплив на зростання бізнесу, тобто вказали, що такі компоненти цього агрегованого показника, як «корупція», «високий регуляторний тиск» або «часті зміни в законодавстві» негативно впливають на діяльність їх готелів. Це значення є значно нижчим за попереднє (50,7%) через відчутне зниження компоненту «Високий регуляторний тиск» від 33,8% до 19,1%. Компонент «Зміни в економічному законодавстві» майже не змінився – від 18,3% до 19,1%, а «Корупція» - також відчутно зменшився із 8,5% до 0%.

(Див. Перешкоди зростанню бізнесу)

Перешкоди зростанню бізнесу

У I-му кварталі рейтинг перешкод трохи змінився, проте передові позиції рейтингу залишились незмінними. Більшість респондентів зазначили, що найголовнішою перешкодою для зростання їх бізнесу є **високий конкурентний тиск** (63,2%), як і минулого кварталу. Друге місце займає перешкода **низького попиту** (54,4%). Третє місце посіла перешкода **високих кредитних ставок** (44,1%), витіснивши несприятливий регуляторний клімат на п'яте місце. Ця перешкода мала найбільший абсолютний приріст у квітні (+24,4%). Вагомими також є перешкоди **поганих погодних умов** (42,6%) та **проблем ліквідності** (30,3%). Найменш

Індекси ділового середовища

Перешкоди зростанню бізнесу

	III кв. 12	IV кв. 12	I кв. 13	I кв. 13 до IV кв. 12
Високий конкурентний тиск	44,6	56,3	63,2	+6,9
Низький попит	41,5	53,5	54,4	+0,9
Високі кредитні ставки	13,8	19,7	44,1	+24,4
Погані погодні умови	36,9	33,8	42,6	+8,8
Несприятливий регуляторний клімат	53,8	50,7	30,9	-19,8
Високий регуляторний тиск	33,8	33,8	19,1	-14,7
Зміни в економічному законодавстві	27,7	18,3	19,1	+0,8
Корупція	4,6	8,5	0,0	-8,5
Проблеми ліквідності	7,7	18,3	30,3	+12,0
Доступність кредитів	4,6	9,9	23,5	+13,6
Надмірне оподаткування	30,8	33,8	19,1	-14,7
Відсутність інформації про область/місто/регіон	9,2	19,7	16,2	-3,5
Нестабільна політична ситуація	21,5	26,8	10,3	-16,5
Погана репутація країни	10,8	21,1	7,4	-13,7
Брак приміщень, площ	1,5	2,8	2,9	+0,1
Недостатньо кваліфікованих працівників	3,1	2,8	0,0	-2,8

погрозливими для зростання бізнесу, на думку респондентів, є проблеми **браку кваліфікованого персоналу** (0%) та **браку приміщень** (2,9%).

Додаток 1: Методологія

Всі індекси рахуються за єдиною методологією. Ми зараховуємо відповіді як +1, коли підприємство відповідає, що показник збільшився, 0 — якщо він не змінився і -1 — якщо зменшився. Наприклад, якщо зі 100 респондентів 20 вказали на зростання виробництва, 50 респондентів звітували про його скорочення, і 30 зазначили, що все залишилося без змін, то відповідне значення індексу буде -0,30. Додатне (від'ємне) значення індексу означає, що частка підприємств, де зросло виробництво, є більшою (меншою), ніж кількість тих, де виробництво скоротилось. Кожний індекс більший за +0,09 або менший за -0,09 є статистично значущим і відрізняється від нуля з ймовірністю помилки 5%.

Загальний показник "несприятливий регуляторний клімат" складається з трьох компонентів: (1) високий регуляторний тиск, (2) часті зміни в законодавстві та (3) корупція, і відображає частку респондентів, які вибрали принаймні один з перерахованих вище факторів.

Підставою групування готелів за розміром є кількість працівників.

Ми виділяємо такі групи готелів за розміром: малі (до 50 працівників), середні (51-250 працівників) та великі (250+), проте великі готелі у I-му кварталі не брали участь в опитуванні.

За більш детальною інформацією про характеристики вибірки, структуру анкети, методологію обрахунку індексів та за повними даними дослідження звертайтеся до Оксани Кузяків kuziakiv@ier.kiev.ua.

Кількість працівників, %	
Q1'13	
Менше 50	56,3
51 — 250	43,7

Регіони, %	
Львівська обл.	11,3
Київська обл.	2,8
м. Київ	16,9
Хмельницька обл.	22,5
Вінницька обл.	11,3
Сумська обл.	9,9
Одеська обл.	15,5
Волинська обл.	9,9